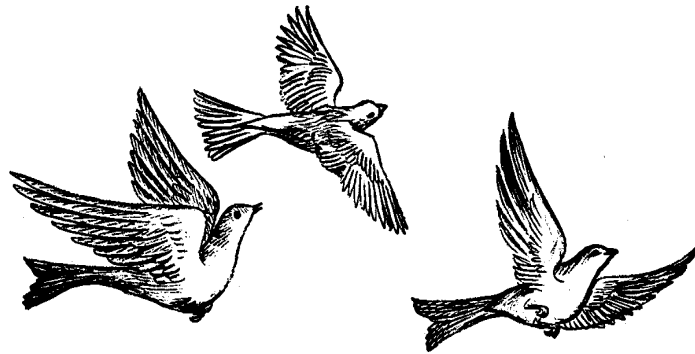

Jchítá'yé jè ra ma-ni jngo 1. Nise

¿Yá nise-ni jè nise ra-kìi?

Jè nise ra-kìi, nise iso 'ki, kjameé kò'ki koni jè chikofa. Jñà ntsako 'ngaá kjòn, itsjí-ni kò inì kjòn. Jè tsja ní'ña ndi'tsin jma-ngi kjòn kò mejèn tsa jma kjòn jñà najngá-la.

'Kia nga kjindáya, kíi 'sín tsò: ¡Teee! ¡Teee! ¡Teee! ¡Teee! Mì tsa ta bajme tajngo, bima kjín-ní, ngi ta jñá ma-ni nga síkjí'nchré-ná tsa yá ra nchrabá kò tsa yá ra tsá'ba, sí sií kjindáya.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jò 2. Nisa

Ndási ra sinda-ni nisa kò tejí

Kó'sín mandá jè ndási.

Ítjón sakó jè ni'nde ra machjeén, kjín nìchjin ta kò'sín
sihijo

mé-ni nga katabitjongi ndá'nde-la, mé-ni nga nda kítjo-ni jè
nisa kò tijí ra sinda.

Ra ijye bato nìchjin kii, 'kiaá sinè jñà ni'nde kii kò jngo
yá ra jè 'ki nga nda katamaki'xi, akjòn 'kiaá nikjahangi-ni kò
jngo xo'ba ra 'ñó ki'xi. Ra ijye ma yaá sìnchá jè ni'nde ya
jngo tange ra 'ñó je, akjòn xaájen-né nandá skanda nga
sijtsa'ma nga'tsì ni'nde, kò jngo yá ra 'ñó je maníjin-ni. Kò
maá-te kò ntsaké níndá-ná mé-ni nga nda
kataxicha-ni jè ndási.

Yaá sijna jè ndási ra ijye mandá, chiñá-lá 'kia ijye ma
koxáko nga sinda nisa kò tsa tijí. Tsa 'òn kò tsa jòn nìchjin ta
kò'sín sijna.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jàn 3. 'Yà

Jè 'yà

'Kia nga tì'sa kijì ítjon yà Nindá, sí ta kjóxkón-na 'kia nga kíjtse jngo 'yà nga itjo yà ajìn isén i'ngaá, tàxki kjiín tsatsíjèn-ni, skanda ta chibaá tsijèn-ni isén-la.

Kií ta kjóxkón-na 'kia nga kíjtse, nga yà nangi-ná mì tsa ko'sín ta kjìn tjo-ni jñà 'yà, yaá tjo'tá chraña-ná, tàxki ndaá batsíjèn-ná kótjín ndiyá ki'tsiyá, ko, sí tsijeén 'ñó 'ba kjòn-ni jtsí 'kia nga tjo 'yà. 'Ya-ná ñánda nga ma'tsia-ni ko ñánda nga fehe'ta-ni.

Ta yaá-ni nangi-ná nga 'ñó nda batsíjen-ni 'ya, mì 'koaà-ni koni yà ijnchiya.

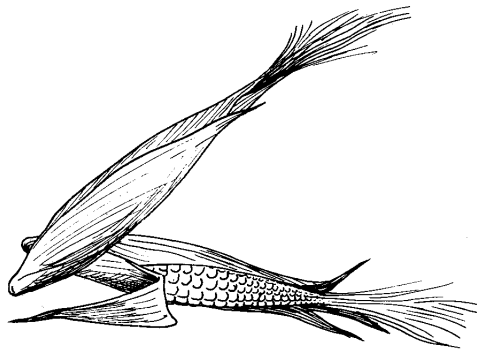
Jchítá'yé jè ra ma-ni ijòn 4. Je

'Kia nga tsjafá kajìn jno

Mì ki ma nga kījímí takén jè ndí jno-ná 'kia nga tsjafá kajìn.

Tà ngatjì-la tsa 'kia nga tajién ni'keén, mi ki jién chíkjoa-ná nga nikjeheskeé jñà cho kìi, kò ta kjotjó chija ndí kjohima-ná, jñà cho kìi takó kjo'ñó síkje jñà ndí tsjasko je.

'Koaá ma-ni nga machjeén-ní nga kjótsjieé xki ra biya-la cho kìi, mé-ni nga mì jngó kjá siikje-ni jñà ndí tsjasko je 'kia nga
jno-ná. ya kajìn

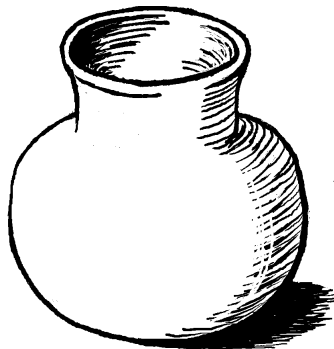

Jchítá'yé jè ra ma-ni 'òn 5. Tijí

Tijí

Ya nditsin Naxitsje, tàxki kjín ndiyá-la tijí ra satína, tjín tijí ra 'ñó tsiña kjòn, tjín ra masen tjín-la ko tjín ra itsíñá-ni. Tjín ra ta kátò kjòn ko tjín ra 'nga ísin kjòn. Tjín ra tjín chíká-la ko tjín ra tsìn-la. Ngi ta tijí sinè-ní ra sinda ijndáa, tsìn jìn ra tijí jma.

Koni 'sín kjòn nga jngó jngó tijí, kja machjeén kja machjeén-ní, jñà ra tsiña kjòn ta nandá sinchá, jñà ra masen tjín-la, jñà-ní ra chján-ya tsajmì **ko jñà ra itsíñá kjòn tjín ra ta naxó sincháya ra jñà.**

Jchítá'yé jè ra ma-ni jòn 6. Niso

Kó'sín sinda jè nchijá san

Mé ra machjeén nga sinda nchijá san kò kó'sín nìkò nga sinda:

Jò niso nìjmé, masen tàsà jñà inì, masen niso najmá, ìtsé naxa, jngo xo'ba ra ma fahangi-ni. Kó'sín nìkò:

Jngo nìtjen kò jngo nìchjin tìndí jè nìjmé. Jò-'ka tìki'xiyí jè nìjmé.

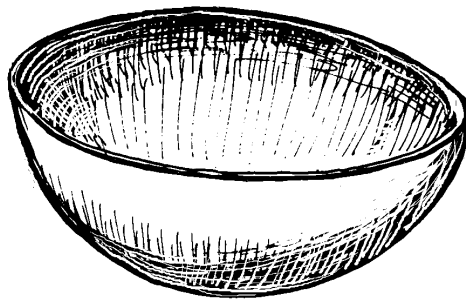
Tìkójin-ndí ya aya tìjì jè chijo nìjmé ra ijye 'xíya. Ya tìkíjna'ta chraña-la ya ñánda nga ska'ta tsjè-la.

Tìkjaàngì jè nandá nchijá ra ijye tímasan. 'Tióya india-ni xì-la ra kjoàhangì kò àkjòn tìndá india-ni nga tìkójin-la jè ra ijye kafahangi. Tsijeén nda mase 'kia nga ijye xo.

Jà náanchí xìn sinda ra jè, kò jè najmá tì'koa xín sijta nga chján.

india-ni xì-la ra kjoàhangì kò àkjòn tìndá india-ni nga tìkójin-la jè ra ijye kafahangi. Tsijeén nda mase 'kia nga ijye xo.

Jà náanchí xìn sinda ra jè, kò jè najmá tì'koa xín sijta nga chján.

Jchítá'yé jè ra ma-ni ito 7. Kátó

'Kia nga tsikíxkón-na kátó

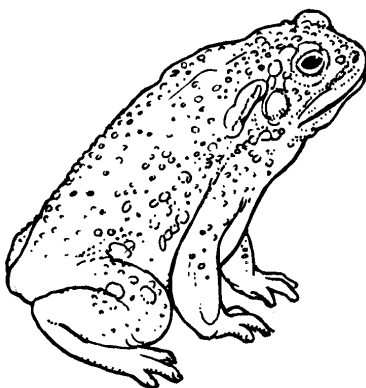
India kjotseé, 'kia nga tì'sa jtabá 'ki isa, tajñó ítjo ya ni'ya-na nga tífia ya ñánda nga ískotá'yá.

'Kia nga tífia ya aya ndiyá, kjín jchán kátó kíjtse, jndíi ra ján kji'nga kátó nga tjímaya ya aya ndiyá. Chaán ta ít sakjon-la, isíkítsjen-ná, kixiàn: "Tsa ya ró kátó kjoàà'sèn ngi-ná."

'Kia nga ijye 'ndiì-'ndiì-ni nga ko'sín isíkítsjen, ta 'koaá kjoma-na nga tsin kjomà-la ya chrja'mí-na. Kji'nga kjitsiña nga ít sikitsájne ntsakoa; kixian:

“Ijyeé-la jaa'sen-ngi jngo-ná kátó”.

Ki ta jè 'saá-ni nchratí-ná ra itjochrje ndajtsá-na ta ngatjì-la nga tixákjá.

Jchítá'yé jè ra ma-ni jìn 8. Ningó

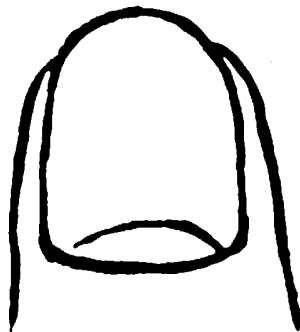
Ningo ntsaké

'Kia nga kichátjén jñà ningo ntsaké, jè ra tjíne-la nga ta kichá kixi-ná.

Nga tsa 'kia bicha'tá'ñé, yaá faha'sen-jìn ya ijo ntsaké jè andi-la, tàxki ajo ma, mì ki ti ma nda mangí-ná kò tseé kjohi'ìn nikjieén.

'Koaá ma-ni, tjíne-la nga ta kichá kixi-ná, mi kì machjeén nga kichájin-ñé ya ijo ntsaké, mé-ni nga mì ya kjoaha'sen-jin-ni ijo ntsaké jè ningo-ná 'kia nga ijye kondajò india-ni.

Kií kotíxiàn-na sa'koaá mi ki 'yeé mé-ni kò'sín ya faha'sen-jin-ni ijo ntsaké jñà ningo-ná.

Jchítá'yé jè ra ma-ni ijan 9. Ndiyá

Ndiyá Naxitsje

Jè ndiyá kicha ra tjín-la naxítji ra fi ya Naxitsje, tàxki tseé fi ko tàxki bítji-ní. Chóyaá-la nga fahà'ta-la xákjén jñà kicha ra tjín-la naxítji nga teyá-ní. Sasaá fi jñà kicha ra tjín-la naxítji nga ndaá chon jè ndiyá.

Jè ndiyá ra-kìi jàn naxindá ra i'i fahatoko-ná. Fáhateé ya Ijnchi, ya Cuicatlán ko ya Telixtlahuaca. Nga ijye bateé ya naxindá ra-kìi ra Telixtlahuaca, ta maseén ora fi isa jè kicha, tanga ijyeé ngui ta ason chon nga ijye bijcheé ijndáa, ko jè ndiyá mì tsa tì 'ñó bítji-ni. Ko 'koaá 'sín bijcheé skanda ya Naxitjse.

Jchítá'yé jè ra ma-ni te 10. Natsí

Nandá arrò

Kó'sín sinda jè nandá arrò kó kó'sín isa totjo 'yo:

Ra machjeén: Jngo chrjongo arrò. Jo jàn-ya chrjabayá kane-la. (I'saá nda tsa natsí 'xiyá-ni, mì ki tsa nda 'yo tsa 'kia nga molìno maki'xiyá-ni.)

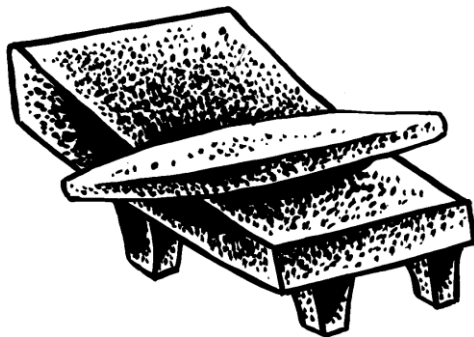
Son tasa saka.

Ítjon tiindí jè arrò tsa jò ora. Ijye koma, akjòn 'tióyi ya natsí jè arrò ko ya tikójìn-la jè chrjabayá kanè-la.

'Kia ijye koma, tináchrjesìn ya natsí jè na'yo arrò. Ko tiindá chibi. Akjòn tiikjangi. Tiindá isi nga mì 'ñó se katama jè ra ijye kjoàngi.

'Kia nga ijye siindá, tijin saka koni 'ki ixi mejèn-li nga 'sìi.

Akjòn tiyi ko 'tìi.

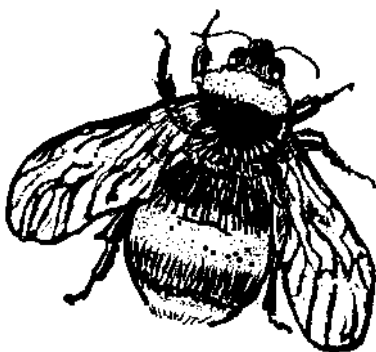

Jchítá'yé jè ra ma-ni te jngo 11. Ime

Kó'sín kjomà 'kia nga ískajàn-ko jñà ime

India kjotsé 'kia nga tíbatsjiáa na'ñó íchrjahíjo, tàxki kjaán kjomà'tiàan. Sisin kjón tífia tsiki nga tsá'bangia ya yá.

'Kia ijye ijcho ya ñánda nga tjín íchrjahíjo tàxki tsjaá-na, ískotsíjeén-la ñáa ra nda 'ki nga kichrja na'ñó-la. ¡Ta 'koaá kjomà-na nga kí'nchre-la nga ya tsá'ba chraña jngo xíta!, ko kíxin-ná: “Jè-la ni-la nangi ra nchrabá”. Tàxki kijì-ná, ko ta 'koaá kjomà-na nga xíi ma ime nga itjo ya ñánda nga ijcho. Tàxki ísikátjen-ná ijo-na ya ajin ijñá, ko tàxki kjomà ime nga itjo. Ra 'an jyo jchán tsakátijna, ko sisin kjón ískotsíjen-la 'an jñà ime kó'sín nchrabá tjingi-ná, ko ta jngoó tajngoó ítsi'ke-la ntsa, nijngo ma tsi'ké-ná, 'aán ísikíjne-la.

Jchítá'yé jè ra ma-ni te jò 12. Tí'ba

Mé-ni nga mì tí'ba jtsín-la tintsó.

'Ñó machjeén nga nda kjòn t̃konda jìòn j̃nà ndí tintsó nga mì tí'ba katatsin-la.

Nga 'kia mì ki nda makòna, tí'ba bajà-la, bijta-ní kò mì ki t̃i ma fi-ni. T̃i'koaá fahatji tsa'ba-ní kò sasaá maxkén.

Kjín ndí cho ra ta kò'sín biya, ra mì ki majchá kò mi k̃i nda mahi'i.

Kií kò'sín ma-ni 'kia mi k̃i nda makònda kò 'kia nga mì ki nda bakjèn kò yaá nchrabá-ni nga fahatji tsa'ba.

Kií machjeén-ni nga nda t̃kinda jìòn j̃nà ndí tintsó-nò nga mì tí'ba katatsin-la.

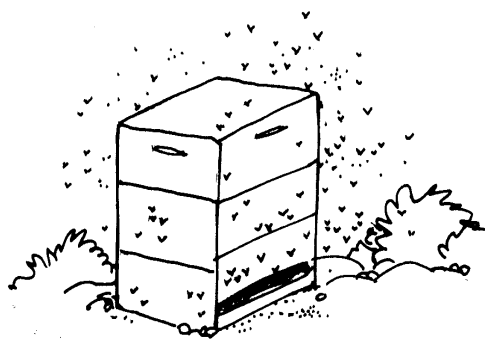

Jchítá'yé jè ra ma-ni te jàn 13. Cho-sera

Kó'sín síxá jñà cho-sera

Jñà cho-sera batoó 'ñó síxá skanda 'kia nga tì'sa tjókjá. Jè xá ra bí'tsia-ni nga 'sín 'kia nga tì'sa nga cho-xó, jè-ní: nga jñá bàko-la nga síkjèn jñà ra 'sa ndí chjoó xó ko jè ndí chjoó xó ra ma jè na-la. Sítsje nga fahíxìn nga'tsì tjé ra katsajo ya aya kàxa-la. Jñà bàko-la nga kanítjo ya aya kàxa, nga jngoó ì'nde bitsajna nga síjte najngá-la, mé-ni nga majchá-ni jñà tsjén ra ijye ijncha. Tjín ra bàko-la nga bitsajto ya xotjoba ñánda nga faha'sen-ni, mé-ni nga síkonda a tsjeé kjòn jñà cho-sera ra fiikó ndátsjén.

'Kia nga ijye kason nga'ñó-la, tàxki tajño bitjo nga fíkátsji ñánda tjín naxó, ko 'koaá 'sín síxá nga nìchjin nchijòn jñà ndí cho-sera kó skanda nga biya.

Jchítá'yé jè ra ma-ni te ijòn 14. Kĩné

Kó'sín tjañá jè nijmé tje

Kó'sín tjíne-la nga kĩné jè nijmé tje:

Ra ma'tsia-ni, jñà chjíijieén jñà nijin ra i'i kjòn, akjòn jchítsijèn-lá jñà ra tsiña kjòn jñà nijmé-la, xìn katasìjo: jñà nijin ra itsíñá kjòn, jñà ra xojtì kjòn kò ra jtsé kjòn

'Kia nga kĩné:

Íjtón kìnáchrjeskeé jñà nijmé itsíñá ra tjíjon ya skò nijin, akjòn kĩné jñà ra tjí'ta ya tja'tsin, kìnáchrjejìn tsjé tsjeé jñà nijmé ra jtsé kjòn kò jñà ra tsá'ño kjòn. Akjòn 'kiaá ma kĩné jñà ra nijmé nda. Kò mì kì ma tsa najná tjáña-ni, ngi ta jè ningo-ná kĩñá-ná, mé-ni nga nda katìtjo-ni.

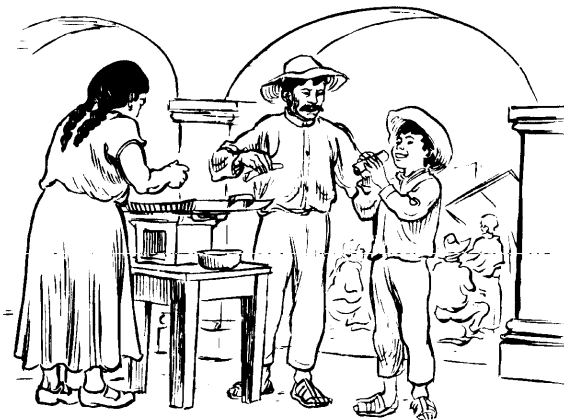
Jchítá'yé jè ra ma-ni chro'òn 15. Xità

Jñà ndí xità ra kichìndocha-la

India ró jò ndí xità itjo ya naxindá-la nga kijì ya Mèjiko. 'Kia ró nga ijye ijcho ya Mèjiko, 'yamijìn ró jñà ndí naxá-la ndí xità kii nga kijì ya aya kàye, kotsò koská ró nga inchifi. Chan ró ta jngo i'nde isincha nga mì tì be-ni kó'sín kijì. 'Kia ró kijtse jngo xità ra sijna'ta ya jngo ni'ya ra batoó 'ñó 'nga 'ki, ra 'ñó kjin piso tjín-la, kitsó ró-la:

—¡Abió ijndíi! ¡'Tiaàn kjonda tìsiko itsé-ná! Jè ni'ya ra-kii ijyeé mejèn kàtjen.

Jñà ndí xità kii, kjokjiín ró-la, tsincha'tá'ñó ró-la jè ni'ya ra bato 'ñó 'nga. Tanga ta koáá ró kjomà-la nga mì ki tì xátí tsáfa-ni jè xità ra kòkitsò-la, ta ya ró akjòn kijì. Jñà ndí xità kii, 'kiaá ró kjòchiya-la nga ta ichìndochaá-la.

Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jngo 16. Làxa

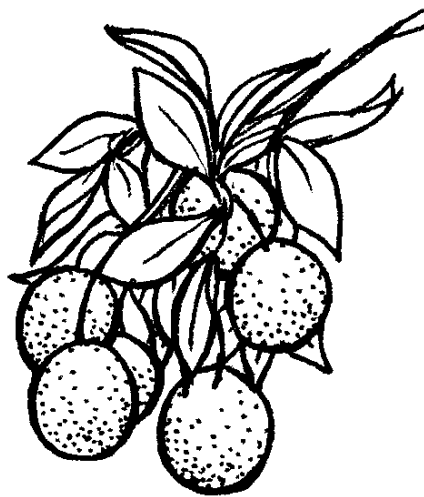
Mé-ni machjeén-ni nga koxki-la ílàxa

Machjeén-ní tsa katijchó jngo nìchjin nga ma sixki-lá jñà ílàxa ra tjín ì naxindá-ná.

Nga jñà ílàxa ra tjín-ná skanda 'ndì tàxkì tjín-la 'chin, kò jñà làxa ra bajà-la batoó chindo bitjo, mì ki ma satína tsa 'kia nga kò'sín kjòn.

Ijyeé 'fì xità ra xìn nchrabá-ní nga 'fì kátse làxa 'kia nga 'sí mi'ken, kò mì ki nda tjín tsa 'cho kjòn làxa ra kotineé.

Tsa jién ra kò'sín sikítsjeén, komaá kjótsjieé mé xkì ra kochjeén-la nga katachija 'chin ra tjín-la nga jngó jngó yá.

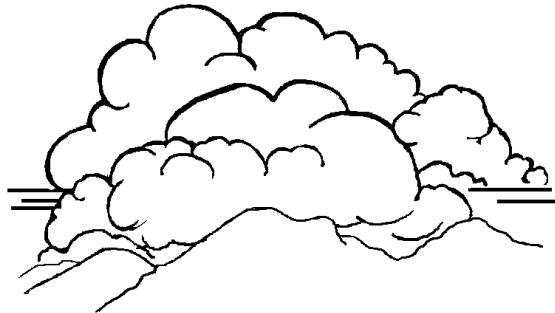
Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jò 17. Ifi

Ñánda nchrabá-ni jè jtsí tsjè

Tjín jngo ifi ra ya nchrabá-ni a'ta 'tse nga'tsì nì'ndì ra tjamítjen ta nga tíjngo isà'nde jè ra sí'ka jtsí tsje.

Jñà ifi kii, yaá nchrabá-ni a'ta tse nga'tsì tjé ra tì, kò ya ñándá nga tìngi ijñá, ñánda nga tì ngaska, ngatsì nì'ndì ra bachrje jñà kamiòn kò jñà ra tíbitjo ya fàbrìkà i'i ra tjín ya ijnchiya.

Jè jtsí tsje mì tsa jtsí nda jìn, tsjá 'chiín-la tsa mé tsajmì tje ra tjín-ná, koni tsa jñà ndí jno chindo tsjé síjstin-la.

Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn jàn 18. Píyó

Píyó chan

Mi kì machjeén nga tàxkì sì'keén jè píyó chan.

Nga ta jñá-ni ndí cho kii ra 'nó nda kjòn ndí chrjòbà-la, chaán kjehesko tsa mì ki sikondeé, kò chaán jchijatje jñà ndí cho kii. Mì tsa mé ra 'sín jìn, mì tsa xkandi jìn kò mì tsa mé ra kjine jìn ra jién bìtjeé.

Tsa jchijatje jñà píyó chan, jñà ndí ixti-ná mì ki tì skexkon-ni kókjon jñà cho kii.

'Koaá ma-ni nga machjeén-la nga nda jcheé mé nìchjin sùi'ma-la i'ndí kò kókjon jñà ra ndí cho i'ndí, mé-ni nga ta jñà kjón sì'keén jñà ra ijye ndí cho jchá.

Jchítá'yé jè ra ma-ni chrjo'òn ijòn 19. Chroba

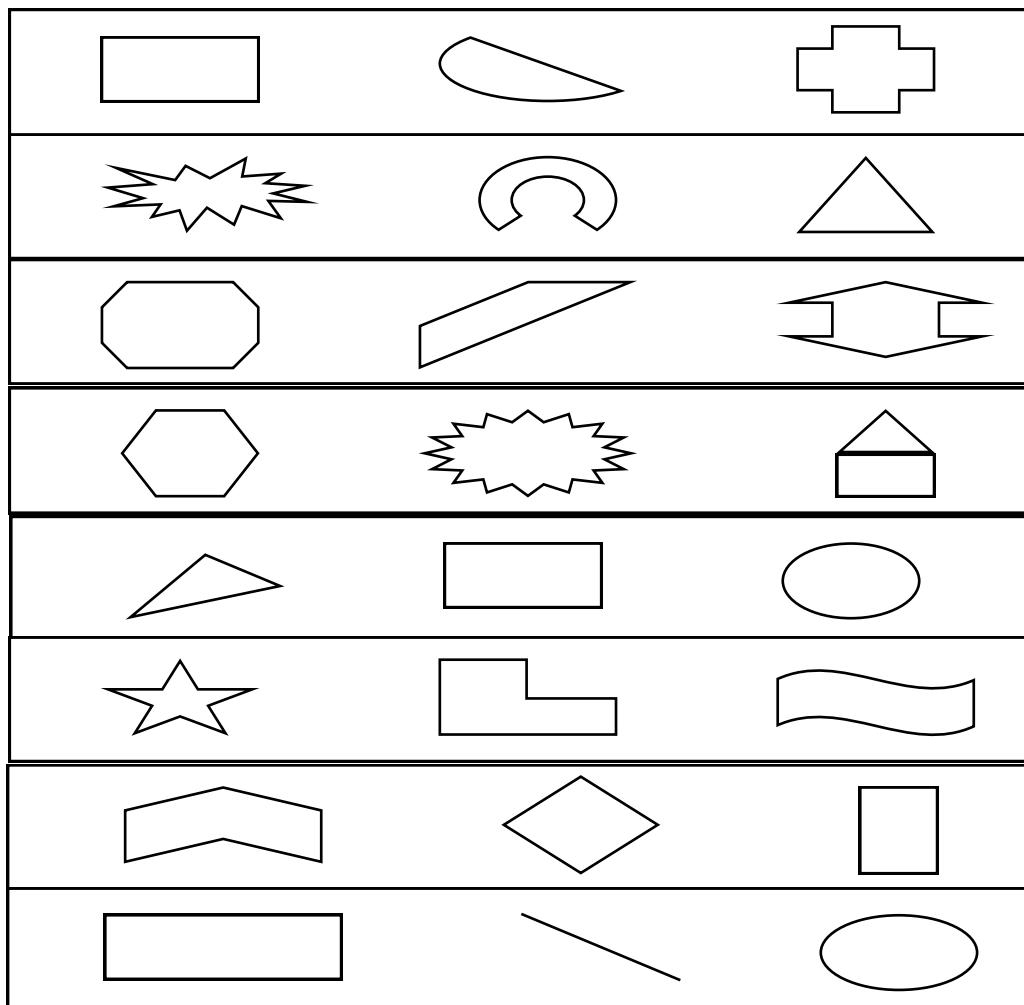
Chroba

'Kia nga kijiàa ya naxindá ra mì Yalàla, 'kia nga itjo jngo 'sí, ngi ta jngoó ndiyá-la chroba ra isichjeén xita nga kitsjaya nàjin tsajmì ra ichi nàjin. 'Kia nga kitsjà nàjin kafè, mì tsa tàsa kitsjàya nàjin, ti'koaá chrobaá tsikíya nàjin jè kafè ko jè nandá ixi.

Ti jñá-ni chroba isiya nàjin jè kàndo ra ichi nàjin, jñà ndí chroba ra kjando kjòn. Jñà xita ra ijcho ra xìn 'ji-ni ta kjóxkón tè-la, nga ko'sín kjoma. Tjín ra mì ki kjomà-la tsakjènya jñà chroba kii ngà mì tsa kuchjàra kitsjà-te ra ma singi jè kàndo.

Jchítá'yé ra ma'tsia-ni ra ma-ni A.

Jchítá'yé ra ma'tsia̱-ni ra ma-ni B.

D	a	B
G	y	o
O	d	Q
y	r	U
Ý	l	T
B	d	p
E	B	f
g	n	m

Jchítá'yé ra ma'tsia-ni ra ma-ni Ch.

Nise	Ndiyá	Píyó
Nisa	Natsí	Chroba
'Ya	Ime	Sasa
Je	Tí'ba	Inì
Tijí	Cho-sera	'Se
Niso	Kiñé	Kiñá
Kátó	Xita	Likò
Ningo	Ifi	Biya